

ประเพณีการแห่ต้นกระฐูป

การแห่ต้นกระฐูป เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ของพี่น้องชาวอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ และได้จัดขึ้นในทุกๆปี

ในการแห่ต้นกระฐูปนั้น มีจุดประสงค์ คือ เป็นการแสดงถึงการบูชาต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้นพระองค์ ได้เสด็จลงมาจากสวรรค์ จากการโปรดพระมารดา

ฐูป หรือ กระฐูป คือการนำเอาสมุนไพรต่างๆที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชน อาทิเช่น ใบเป่า ใบเนียม มะพร้าวคั่ว นำมานึ่งสุกแล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท เพื่อจะได้ง่ายในการจุด แล้วนำไปพันด้วยกระดาษ ตกแต่งด้วยกระดาษสี เพื่อเพิ่มความสวยงาม ส่วนต้นกระฐูปในอดีตทำด้วยไม้ไผ่ ปัจจุบันนิยมใช้ท่อ พีวีซี เพราะหาง่าย น้ำหนักเบา และง่ายต่อการใช้งาน

ในส่วนของขั้นตอน ในช่วงกลางวันนั้น แต่ละหมู่บ้าน จะเอาต้นกระฐูปของหมู่บ้านออกมารวมกันแห่ และจะเริ่มแห่ในช่วงบ่ายๆ แล้วจะไปร่วมกันในที่ที่หนึ่ง ส่วนในตอนกลางคืน ก็จะมีขบวนแห่ต้นกระฐูปอีกครั้ง และจะได้นำไปมอบถวาย และจะได้จุดต้นกระฐูป เพื่อเป็นการบูชาถือว่าเป็นการสิ้นสุดในการแห่ต้นกระฐูป

การแสดงชุดถวายกระฐูปวันทา บูชาพระพุทธองค์

การแสดงชุดถวายกระฐูปวันทา บูชาพระพุทธองค์ของทีมคนสร้างศิลป์ โรงเรียนบ้านปากปวน จังหวัดเลย โดยทาง ทีมเราได้เกิดแรงบันดาลใจ จากประเพณีการแห่ต้นกระฐูป ของพี่น้องอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ทีมเราจึงจะนำมาคิดค้นหาข้อมูล และจัดทำเป็นชุดการแสดง ให้ชื่อชุดการแสดงว่า ถวายกระฐูปวันทา บูชาพระพุทธองค์ โดยจะมีลำดับขั้นตอนการแสดง ดังต่อไปนี้

๑. การแสดงชุดนี้ จะเล่าเรื่องหรือทำให้เห็นภาพ ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตอนครั้งที่ท่านได้เสด็จ กลับลงมายังโลกมนุษย์ เมื่อท่านไปเสด็จขึ้นไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อโปรดพระมารดา และเล่าถึงการทำ กระฐูปเพื่อเป็นการบูชาในครั้งนี้ โดยใช้วิธีการ วาดภาพลงในผ้าแล้วแต่งเติมสีสันให้ดูเหมือนผ้าผะเหวด แล้วใช้แสง ไฟส่องเพื่อให้เห็นความสวยงาม เป็นการโชว์ศิลปะการวาดภาพ การลงสี รวมถึงความแปลกใหม่ในการแสดง ดนตรีที่ใช้จะเป็นคำร้องที่ได้นำเอาสารพันของทางจังหวัดชัยภูมิ มาแต่งเติมปรับเปลี่ยนให้มีความไพเราะและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และได้แต่งเติมเสียงคอรัสตรงเข้าไปให้มีความร่วมสมัย และเป็นการสื่อถึงสรวงสวรรค์ รวมทั้งยังเป็นเพิ่มมิติของดนตรีให้มีความลึกซึ้งต่อคนดูมากขึ้น

๒. จะเป็นการส่งนางรำ ออกมาเพื่อรำรำ บอกถึงการเริ่มต้นของประเพณีการแห่ต้นกระฐูป โดยจะโชว์กระฐูปและตุ้มกา เป็นอุปกรณ์ถือที่เกณฑ์การแข่งขันได้กำหนดมา ดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบท่าของผู้รำ โดยจะมีบทพญา ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในภาคอีสาน และยังได้แต่งเติมภาษาอันเป็นสำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์ของคนชัยภูมิเข้าไป เพื่อต้องการให้สื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ของคนชัยภูมิ บทพญาที่ใช้เข้าไบนั้นจะอธิบายขั้นตอนการทำต้นกระฐูป ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนชัยภูมิ

๓. การแห่ต้นกระฐูป โดยจะยึดถือเอา ท่ารำที่มีอยู่แล้ว ในขบวนแห่ต้นกระฐูปของพี่น้องอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ แต่จะมีการปรับเปลี่ยนในส่วนของการท่ารำ เพื่อความร่วมมือ มีรูปแบบแปลกใหม่ เพิ่มอรรถรสในการชมการดู ดนตรีที่ใช้จะเป็นดนตรีที่ยึดโครงสร้างหลักมาจากดนตรีที่ใช้ในการแห่ต้นกระฐูป ของพี่น้องอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ส่วนมากจะนิยมใช้วงกลองยาวหรือรถเปิดเครื่องเสียงที่เปิดหลายแห่ง ซึ่งจะเป็นดนตรีที่เน้นบรรเลง ไม่มีเพลงที่เฉพาะเจาะจง ทางทีมงานเราเลยถือเอาจังหวะของกลองยาวเป็นจังหวะที่ศึกษาค้นคว้า สนุกสนาน เน้นบรรเลง เพื่อสร้างความรื่นรมย์ โดยส่วนโน้ตดนตรีนั้นได้แต่งขึ้นใหม่เน้นความครื้นเครง มีความไพเราะ และเข้ากับจังหวะของกลองยาว

๔. จะเป็นการจำลองขั้นตอน ในลำดับสุดท้ายของการแสดงถวายกระฐูปวันทา บูชาพระพุทธรองค์ คือการถวายต้นกระฐูปก่อนที่จะนำไปจุด เพื่อสื่อถึงการบูชาแด่องค์พระพุทธรเจ้า ดนตรีที่ใช้จะใช้จังหวะของกลองเพลเป็นการส่งสัญญาณว่า ตอนนี้พวกเราจะได้ถวายต้นกระฐูปกันแล้ว และต่อด้วยการเริ่มบรรเลงดนตรีซ้ำๆ เพื่อให้คนรำได้รำเพื่อแสดงถึงการบูชา นอบน้อม แด่องค์พระพุทธรเจ้า และช่วงสุดท้ายจะใช้ดนตรีที่ได้คิดค้นมาจากบทสวด สัจกิริยาคาถา มีความขำขันว่า นัตถิ เม สารณัง อัญญัง พุทโธเม สารณัง วรรัง เป็นการจบการแสดง

ชุดการแต่งกาย มีอยู่ ๒ ชุดได้แก่

ชุดแรก เสื้อแขนกระบอกสีขาวสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมของการแต่งกายไปทำบุญอันเป็นกิจวัตรประจำวันของหญิงสาวชาวชัยภูมิเมื่อมีงานบุญประเพณีที่ต้องร่วมกันทำอยู่ที่วัด เช่น บุญกระฐูป บุญออกพรรษา จึงได้ยึดเอาเอกลักษณ์ของการแต่งกายวิถีชาวบ้านมา ร่วมกับการประยุกต์ปรับแต่งให้สวยงาม ในส่วนของผ้าขึ้นดินแดงถือว่าเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์สำคัญของหญิงสาวชาวชัยภูมิ ส่วนมากจะมีการนุ่งขึ้นดินแดงที่ทอไว้ทั้งผืนไม่มีการต่อหัวขึ้นแต่อย่างใด เพราะชาวชัยภูมิเชื่อกันว่าหากใครใส่ผ้าถุงต่อตีนต่อหัวถือว่าเป็นหญิงที่มีครอบครัวแล้ว ผ้าขึ้นดินแดงจึงทอทั้งผืน จึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในจังหวัดชัยภูมิ

ชุดที่ ๒ ชุดแห่ต้นกระฐูปนี้แสดงให้เห็นถึงสัจจคติเพื่อให้บุคคลที่มาเยี่ยมชมประเพณี ได้สุขสันต์สดชื่นกับสีของขบวนแห่ ทางทีมงานเราจึงใช้สีโอรสออกชมพูหน่อยๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสนุกสนาน สบายใจขบวนนั้นเป็นผ้าที่นิยมในทุกๆจังหวัดในภาคอีสาน จึงเลือกใช้เพื่อให้เห็นความเป็นอีสานอย่างแท้จริง ส่วนผ้าขึ้นจะนุ่งห่มไม่ให้ยาวเกินไปและไม่สั้นเกินไป เนื่องจาก ตอนแห่ จะได้ง่ายต่อการพ้องการรำ

ทีมงานเรามีความตั้งใจ ในการทำชุดการแสดงนี้ เป็นอย่างมากเพื่อเป็นการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีแบบแผน ภูมิปัญญา ที่เป็นของอีสานบ้านเรา หากเกิดความผิดพลาด ต่อประเพณี วัฒนธรรม ใด หรืออาจจะนำเสนอผิดพลาดไม่ครบถ้วนงานทีมงานเราก็กราบขอประทานอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วยทางทีมงานเราพร้อมรับคำติชม และจะนำไปแก้ไขต่อไป เพื่อจรรโลง ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม อันถูกต้อง และดีงาม สืบต่อไป